

Vergunninghouder MUMC⁺

Proefdierkundig jaarverslag 2011

Proefdierdeskundige MUMC⁺
23 mei 2012

Inhouds opgave

1. Inleiding
2. Te rapporteren zaken
3. Dieren, aantallen en herkomst
4. Betrokken art. 9 en 12 en 14 functionarissen
5. Wijze waarop toezicht op de uitvoering van dierproeven is gehouden
 - Inspectie van de dierverblijven
 - Rapportage en overleg
 - Registratie en rapportage dierproeven en proefdieren
6. Externe commissies en autoriteiten
 - Voedsel en Waren autoriteit
 - Dierexperimenten commissie
7. Overige proefdierkundige zaken
 - Alternatieven

1. Inleiding

Dit is een beknopt jaarverslag van de proefdierdeskundige aan de vergunninghouder van het MUMC⁺ te Maastricht.

In het MUMC⁺ wordt preklinisch wetenschappelijk biomedisch en biotechnologisch onderzoek gedaan met (transgene) diermodellen door een aantal onderzoeksscholen:

- School for cardiovascular diseases(CARIM)
- School for Mental health and Neurosciences (MHeNS)
- School for nutrition, toxicology and metabolism (NUTRIM)
- School for Oncology and developmental biology (GROW)
- School for Public Health and Primary Care (CAPHRI)

De vergunninghouder is tevens verantwoordelijk voor twee organisatorische werkeenheden gelokaliseerd te Eindhoven.

De Centrale Proefdier Voorzieningen (CPV) faciliteert het in vivo onderzoek voor onderzoekers van het MUMC⁺ en de twee dependances in Eindhoven.

De proefdierdeskundige van het MUMC⁺ houdt toezicht op het welzijn van de proefdieren en uitvoering van de dierproeven op de verschillende locaties.

2. Te rapporteren zaken

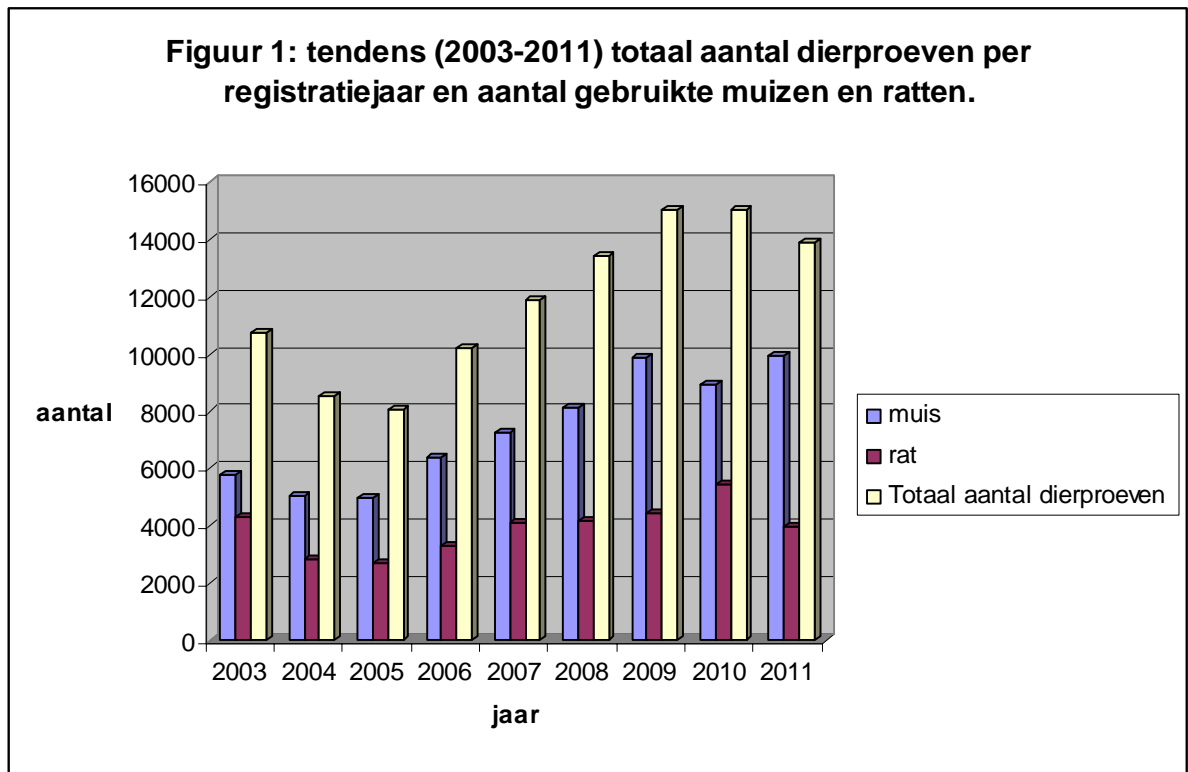
In dit jaarverslag worden volgende onderwerpen besproken:

- Indicatie van het aantal dieren en de verschillende diersoorten waarop toezicht is gehouden en de soort locaties waar de dieren zich bevinden.
- Wie er betrokken zijn (art. 9,12 en 14) bij de uitvoering van de dierproeven
- De wijze waarop toezicht is gehouden door de proefdierdeskundige
- De contacten met externe commissies en de autoriteiten
- Overige proefdierdeskundige zaken.

3. Dieren, aantallen en herkomst

tendens totaal aantal dierproeven en aantal gebruikte muizen en ratten.

Er is een daling in het aantal dierproeven ten opzichte van de vorige jaren (figuur 1). Ten opzichte van 2010 zijn er meer dierproeven met muizen uitgevoerd voor onderzoek naar hart en vaatziekten en geestesziekten/ziekten van het zenuwstelsel bij de mens. Voor deze twee doeleinden zijn beduidend minder dierproeven met ratten uitgevoerd afgelopen jaar.

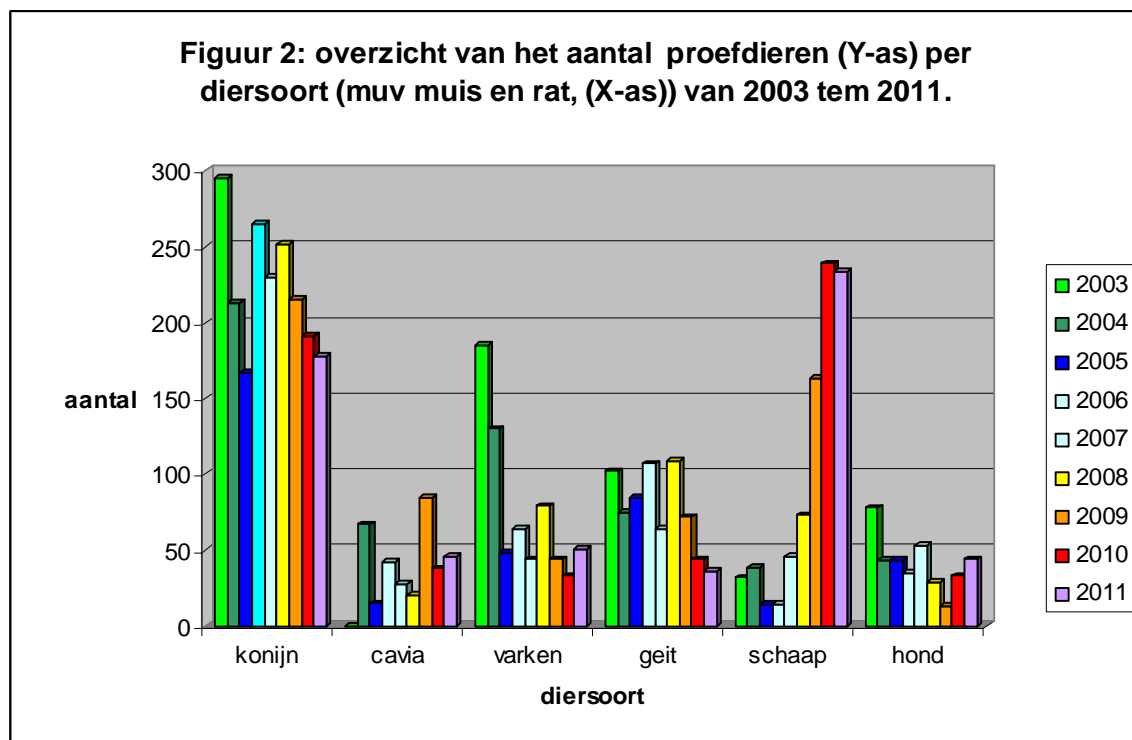

Figuur 1: tendens (2003-2011) totaal aantal dierproeven per registratiejaar en aantal gebruikte muizen en ratten.

Overige species

De afgelopen jaren is er een dalende tendens in het gebruik van konijnen en geiten in het biomedisch onderzoek.

Binnen het MUMC⁺ wordt de laatste jaren onderzoek gedaan naar foetale longontwikkeling. Hiervoor wordt oa gebruik gemaakt van het schaap als diertype. Zowel de ooi als premature lammeren participeren in dit onderzoek (figuur 2).

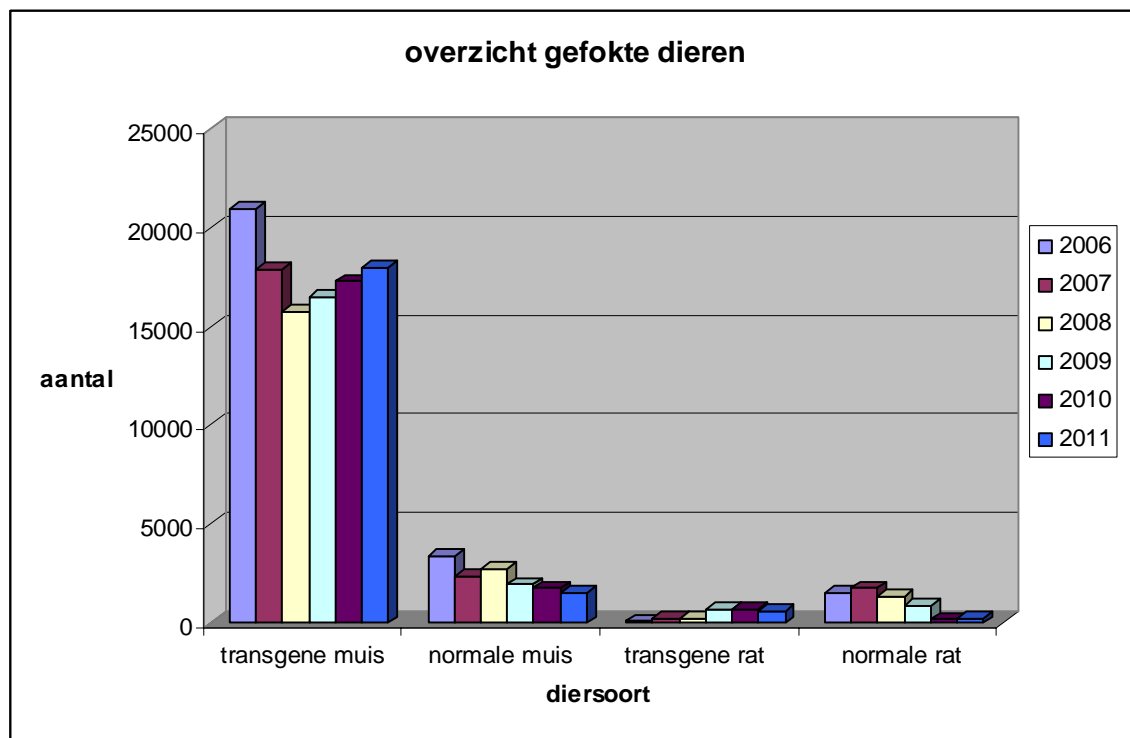

Figuur 2: overzicht van het aantal proefdieren (Y-as) per diersoort (muv muis en rat, (X-as)) van 2003 tem 2011.

De Universiteit Maastricht beschikt over een eigen fok en afleveringsvergunning voor ratten en muizen. Unieke transgene lijnen worden binnen de instelling zelf gefokt en gebruikt voor experimenten. De overige knaagdieren worden extern aangekocht. Sinds 2007 is men binnen de proefdierfaciliteit gestart met een aanscherping van het fokbeleid. Er worden jaarlijks gesprekken gevoerd met de individuele onderzoekers om de efficiëntie van de verschillende (transgene) fokken te beoordelen en waar nodig te verbeteren. Dit heeft geresulteerd in een verbeterd fokbeheer.

Er is een lichte stijging waar te nemen in het aantal gefokte transgene dieren (figuur 3), er zijn minder muizen aangekocht en meer transgene muizen gebruikt voor experimenten.

Voor gedetailleerde data wordt verwezen naar de registratiegegevens, zoals ingediend bij VWA.

Figuur3: overzicht van het aantal gefokte muizen en ratten binnen de instelling van 2006 tem 2011

4. Onderwijs en betrokken art. 9, 12 en 14 functionarissen

In 2011 zijn er drie proefdierkunde cursussen, voor het behalen van de art. 9 bevoegdheid, georganiseerd. De meeste cursisten slaagden voor het tentamen. Verder werd er door de proefdierdeskundige onderwijs gegeven aan bachelor en master opleidingen binnen het MUMC⁺. In het kader van openheid en openbaarheid werden rondleidingen georganiseerd door biotechnisch personeel van de CPV en de proefdierdeskundige aan externe gasten en studenten.

Er waren stageplaatsen voor art.12 opleidingen en er werden trainingen gegeven aan chirurgen in opleiding.

5. Wijze waarop toezicht op de uitvoering van dierproeven is gehouden

Inspectie van de afdelingen door de proefdierdeskundige

In 2011 zijn alle externe hotelfuncties, d.w.z bij de vakgroepen, binnen het MUMC⁺ door de proefdierdeskundige bezocht. De interne hotelfuncties van de CPV werden wekelijks bezocht. De organisatorische werkeenheden in Eindhoven werden meerdere keren per jaar bezocht, zowel aangekondigd als onaangekondigd.

Er is toezicht gehouden op de huisvesting en verzorging van de dieren en of de biotechnische handelingen conform de door de DEC goedgekeurde onderzoeksplannen werden uitgevoerd. Het welzijn van de proefdieren in de experimenten werd gecontroleerd. Bij onverwachte complicaties of zieke dieren werd de dierenarts geconsulteerd. Verder is er gekeken naar de bevoegdheid van de uitvoerende personen. Regelmatig werden afwijkingen vastgesteld, meestal zonder directe invloed op het welzijn van de dieren in het betreffende experiment. Enkele malen werd er duidelijk afgeweken van het onderzoeksplan met meer ongerief voor de dieren tot gevolg, werden humane eindpunten niet correct toegepast of onvoldoende analgesie gegeven. Waar nodig werd het onderzoeksplan stilgelegd tot verbeterpunten doorgevoerd waren. Belangrijke verbeterpunten zijn inzichtelijk noteren en bewaren van gegevens mbt welzijnsbewaking van proefdieren in experiment en het juist inschatten van het welzijn van de dieren in experiment. Om dit te bereiken wordt meer training gegeven in het herkennen van subtiele veranderingen in gedrag van dieren die een indicatie kunnen zijn van mogelijk ongerief en wordt er steeds meer gewerkt met scoringslijsten om welzijn op te volgen en te evalueren.

De aseptiek en hygiene bij het uitvoeren van chirurgische ingrepen bij knaagdieren is verbeterd, maar blijft een aandachtspunt.

Rapportage en overleg

Met de betrokken onderzoekers, biotechnisch personeel en dierverzorgers is er mondeling of schriftelijk contact voorafgaande en tijdens lopende onderzoeksplannen en bij inspectiebezoeken. Vastgestelde afwijkingen worden besproken en gerapporteerd. Met de gemandateerd vergunninghouder werd in 2011 regulier overleg gepleegd.

Registratie en rapportage dierproeven en proefdieren

De gegevens mbt de jaarlijkse registratie werden door de proefdierdeskundige verzameld uit het digitaal Animal Management Systeem (AMS) en steekproefsgewijs gecontroleerd aan de hand van de originele onderzoeksplannen en welzijnsdagboeken.

6. Externe commissies en autoriteiten

Voedsel en Waren autoriteit

In 2011 zijn alle organisatorische werkeenheden in Eindhoven minstens één keer bezocht. Op het MUMC⁺ zijn meermaals inspectiebezoeken uitgevoerd. Het betrof aangekondigde en onaangekondigde bezoeken. In het kader van een Nulmeeting art14 is toezicht gehouden door de inspectie op de wijze waarop de proefdierdeskundige de welzijnsbewaking uitvoert. Hierbij zijn de dierverblijven bezocht, werkprotocollen, welzijnsdagboeken en studieplannen gecontroleerd. Met de proefdierdeskundige, verantwoordelijk onderzoekers, DEC en vergunninghouder zijn verschillende aspecten mbt experimenten en onderzoeksplannen besproken en gerapporteerd.

Dierexperimenten commissie

De proefdierdeskundige is adviseur van de DEC- UM. Onderzoeksplannen werden op voorhand op proefdierkundige aspecten gescreend. Waar nodig werd de verantwoordelijke onderzoeker gevraagd het onderzoeksplan bij te stellen. De meeste opmerkingen betroffen advies/ verbetering mbt analgesie, anesthesie, onderbouwing aantallen en keuze experimentele groepen, humane eindpunten en verfijning van experimentele technieken. De proefdierdeskundige had toestemming van de DEC om kleine wijzigingen mbt het onderzoeksplan goed te keuren.

7. Overige proefdierkundige zaken

Alternatieven

Aan het MUMC⁺ gebeurt onderzoek naar alternatieven voor dierproeven. De Stichting 'Stimuleringsfonds Alternatieven voor Proefdieren' heeft in augustus 2011 de Willy van Heumenprijs uitgereikt aan een hoogleraar van de Universiteit Maastricht. Hij ontvangt deze prijs, voor zijn onderzoek naar in-vitro modellen voor de detectie van risicofactoren voor infarcten en bloedingen. Er werd aandacht besteed aan verfijning en vermindering van proefdiergebruik bij de screening van de nieuwe onderzoeksplannen, door samenwerking tussen verschillende onderzoeksgroepen zowel intern binnen het MUMC⁺, nationaal als internationaal en door hergebruik van proefdieren in experimenten.